

Emmeloord, 22 april 2025.

Onderwerp

Gebiedsproces Toekomstbestendig watersysteem Noordelijk Flevoland

Advies raadscommissie

Hamerstuk

Aan de raad.

Status: ter besluitvorming

Voorgesteld besluit

Na kennis te nemen van het Plan van Aanpak "Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland";

1. Een budget beschikbaar te stellen van € 26.000 om uitvoering te geven aan het Plan van Aanpak "Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland";
2. De 12^e wijziging van de Programmabegroting 2025 vast te stellen.

Doelstelling

Samenwerken aan een toekomstbestendig watersysteem in Noordelijk Flevoland, zodat water geen beperkende factor is voor de verdere ontwikkeling van woningbouw en bedrijvigheid.

Inleiding

Begin 2023 heeft Vitens aangegeven dat er in Noordelijk Flevoland onvoldoende drinkwater beschikbaar is voor nieuwe bedrijven en voor uitbreiding van grootzakelijke wateraansluitingen bij bestaande bedrijven. Dit is vooral problematisch voor bedrijven in de voedselverwerkende industrie, waar voldoende drinkwater van cruciaal belang is. Naast de beperkingen in drinkwaterbeschikbaarheid ontstaan er ook knelpunten in de capaciteit van de bestaande afvalwaterverwerking. Op korte termijn zijn oplossingen nodig om te voorkomen dat het bestaande watersysteem belemmeringen veroorzaakt voor de verdere ontwikkeling van woningbouw, bedrijfsleven en economische groei.

Op 26 maart 2025 heeft de Stuurgroep "Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland" een Plan van Aanpak (PvA) vastgesteld om integrale oplossingen te realiseren. Door belangen te koppelen en partijen te verbinden, willen ze gezamenlijk de overeengekomen doelen bereiken. Het PvA bevat het benodigde budget en de tijdsplanning voor de uit te voeren activiteiten, zodat deze doelen vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid kunnen worden gerealiseerd. In het gebiedsproces is voor de gemeente Noordoostpolder een rol weggelegd om voor het te ontvangen proceswater een passend rioleringsstelsel aan te leggen. Het Waterschap kan dit afvalwater vervolgens via hun eigen transportstelsel naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie (awzi) in Tollebeek afvoeren. Afgezien daarvan wil de gemeente door de aanwezigheid van een toekomstbestendig watersysteem een goed vestigingsklimaat creëren voor het aantrekken van nieuwe bedrijven.

Beleidsreferentie

- Collegebesluit "Opdrachtschrijving gebiedsproces toekomstbestendig watersysteem Noordelijk Flevoland" d.d. 9 juli 2024;
- Omgevingsvisie Noordoostpolder;
- Visie Klimaatadaptatie;
- Programmaplan Klimaat en Energie.

Argumenten

1.1 *Het PvA geeft uitvoering aan het zoeken naar een toekomstbestendig watersysteem*

Er is onderzoek nodig om te bepalen of het vervangen van het huidige drinkwatergebruik in bedrijfsprocessen door alternatieve bronnen praktisch uitvoerbaar is. Mogelijke alternatieve bronnen zijn regenwater, oppervlaktewater uit het IJsselmeer, circulair hergebruikt proceswater en gezuiverd rioolwater van de awzi. Het proces om dit water geschikt te maken voor de voedselverwerkende industrie omvat het winnen, verpompen en zuiveren van het water, waarna het naar de gebruiker kan worden afgevoerd. Door het (drink)watergebruik voor bedrijfsprocessen op een andere manier in te richten verlicht het gelijktijdig de druk op het (drink)watergebruik voor woningbouw. Daarmee kunnen wij de dreigende drinkwatercongestie voor de woningbouw afwenden.

In 2025 richt het Plan van Aanpak (PvA) zich vooral op de korte termijn om de stagnatie van de visverwerkende industrie op het bedrijventerrein "Port of Urk" op te lossen. Hierbij wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden van de lange termijn doelen. Op basis van deze afweging wordt een gekozen oplossingsrichting verder uitgewerkt. Het is daarbij belangrijk om voldoende alternatieve waterbronnen (hemelwater, afvalwater, oppervlaktewater en grondwater) te hebben en een juiste balans in het gebruik ervan te vinden.

1.2 *Het PVA sluit aan bij water en bodem sturend en drinkwaterverbruik te verminderen*

Het besparen op het drinkwatergebruik vanuit huishoudens en industrie levert een bijdrage aan het realiseren van een toekomstbestendig watersysteem. Op dit moment ligt het drinkwatergebruik per hoofd van de bevolking op 125 liter per dag. Verwijzend naar de Kamerbrief d.d. 25 november 2022 "Water en Bodem sturend" ([water-en-bodem-sturend.pdf](#)) vraagt deze brief om naar 2035 toe te werken naar een drinkwatergebruik van 100 liter per inwoner per dag. Ook van industriële grootverbruikers wordt gevraagd om het huidig drinkwatergebruik in 2035 met 20% te verminderen. Om het huidig drinkwatergebruik naar beneden te krijgen, zijn de mogelijkheden daartoe het meest kansrijk door alternatieve waterbronnen in te zetten voor laagwaardig watergebruik. Door drinkwater niet langer te gebruiken voor bijvoorbeeld toiletspoeling, wasmachine en de tuin besproeien brengen wij het gebruik naar beneden.

1.3 *De toenemende drinkwatervraag vanuit huishoudens en industrie vraagt om oplossingen*

Tot 2030 blijft de drinkwatervraag in de Noordoostpolder en Urk flink toenemen door bevolkingsgroei, economische groei en klimaatverandering. Vitens transporteert het overgrote deel van het drinkwater vanaf het waterwingebied bij Sint Jansklooster, gelegen in het Nationaal Park Weerribben, naar de Noordoostpolder. De provincie Overijssel heeft Vitens een vergunning verleend voor het onttrekken van vijf miljoen m³ grondwater per jaar. Het onttrekken van meer grondwater is onbespreekbaar vanwege de kwetsbaarheid van het Natura 2000 gebied. Daarom zijn andere oplossingen nodig om de toenemende drinkwatervraag te kunnen lenigen.

1.4 *De rek is uit de afvalwaterketen om meer afvalwater te kunnen verwerken*

Noordelijk Flevoland staat voor aanzienlijke uitdagingen in de (afval)waterketen. Afgezien van het consistent kunnen leveren van voldoende drinkwater, is de bestaande capaciteit van de riolering met het daarop aansluitend transportstelsel en afvalwaterzuiveringsinstallatie (awzi) onvoldoende toereikend om meer afvalwater te kunnen afvoeren en zuiveren. Dit belemmert de uitbreiding van woningbouw en bedrijventerreinen.

In een aantal van onze kernen beschikken de hoofdgemalen van Waterschap Zuiderzeeland over onvoldoende pompcapaciteit om het extra afvalwater naar de awzi te kunnen transporteren. Het vergroten van de pompcapaciteit vraagt meer stroom. Door de netcongestie wachten deze gemalen op het vervangen van pompen met meer capaciteit. Ook onze gemeentelijke rioleringsstelsels zijn onvoldoende gedimensioneerd om meer afvalwater te kunnen inzamelen en afvoeren. In het gebiedsproces is voor ons een uitgelezen moment aangebroken om de totale waterketen te inventariseren. Aan de hand van deze inventarisatie kunnen wij beoordelen, welke maatregelen nodig zijn om de (afval)waterketen te optimaliseren tegen de laagst maatschappelijke kosten.

2.1 *Besluiten over budgetten is een bevoegdheid van de raad*

De gemeenteraad heeft volgens artikelen 189 en 192 van de Gemeentewet de bevoegdheid om de begroting vast te stellen en te wijzigen. Het PvA geeft inzicht in de benodigde capaciteit en houdt rekening met het inhuren van specialistische expertise. De benodigde ureninzet komt grotendeels uit eigen organisaties en is voor eigen rekening. De gemeente kan deze uren binnen de huidige

capaciteit opvangen, maar kan niet uitsluiten dat andere zaken hierdoor vertraging oplopen. De externe kosten zijn geraamd op € 130.000, gelijkelijk verdeeld over vijf partijen, wat neerkomt op een bijdrage van € 26.000 per partij. Dekking van de benodigde middelen vindt plaats ten laste van het exploitatieresultaat 2025.

3.1 Met de begrotingswijziging besluit u formeel over het budget

De voorgestelde 12^e begrotingswijziging, is het formele besluit waarmee de budgetten voor de investeringen en voor de externe ondersteuning beschikbaar stelt.

Kanttekeningen

1.1 Nog geen duidelijke regels over gelijkwaardige toepassing van proceswater van drinkwaterkwaliteit

Bij het toepassen van alternatieve bronnen voor watergebruik in bedrijfsprocessen kan de waterkwaliteit afwijken van de reguliere drinkwaterleverantie door Vitens. Dit vraagt nader onderzoek naar de haalbaarheid en betaalbaarheid van deze alternatieve bronnen. Het niet kunnen garanderen van deze veiligheid kan de volledige voedselsector ondermijnen en dat is voor de voedselverwerkende industrie onacceptabel.

1.2 Voor een alternatief waterleidingnet is een gescheiden transportleidingstelsel nodig

Water afkomstig van een alternatieve waterbron, gezuiverd tot proceswater, mag op geen enkele manier in contact komen met het reguliere drinkwaterleidingstelsel van Vitens. Hiervoor is de aanleg van een apart leidingstelsel vereist om besmettingsgevaar door vermenging te voorkomen. Dit brengt mogelijk financiële consequenties met zich mee voor de gebruiker.

1.3 Vitens heeft op ultrakorte termijn geen oplossing voor het drinkwatertekort

Vitens onderzoekt momenteel de mogelijkheid om drinkwater uit oppervlaktewater, zoals het Ketelmeer, te winnen. Dit proces kan 10 tot 15 jaar duren. Op korte termijn kan Vitens het drinkwatertekort voor grootzakelijke aansluitingen niet oplossen. Er wordt overwogen dat een commerciële partij de taak van winning, verpompen en zuiveren van een alternatieve waterbron voor de voedselverwerkende industrie op zich neemt. Deze partij kan een ultrakorte oplossing bieden voor de voedselverwerkende industrie om een uit te voeren maatregel in 2027 uit te voeren,

1.4 Vitens heeft geen leverplicht aan grootzakelijke gebruikers

Vitens heeft geen wettelijke verplichting om grootzakelijke wateraansluitingen van drinkwater te voorzien. Vitens gaat voor deze aansluitingen niet investeren in een proceswaterfabriek of het aanleggen van een apart leidingstelsel. Vitens beschouwt het niet als haar verantwoordelijkheid om een aparte commerciële afdeling voor proceswater op te richten. Wel blijft Vitens graag betrokken bij andere oplossingen vanwege haar kennis en mogelijke toekomstige verantwoordelijkheden. Op dit moment vindt op nationaal niveau onderzoek plaats over de uitbreiding van de leverplicht door drinkwaterbedrijven naar andere sectoren. Vitens adviseert om bij de aanleg van een tweede waterleidingnet rekening te houden met een mogelijke overname door Vitens om extra investeringen te voorkomen.

Planning/uitvoering

Onderstaande tabel geeft een beeld over de planning van het samen nader uit te werken proces. Op 26 maart 2025 heeft de Stuurgroep ingestemd met de 100% versie. Vervolgens geeft het ambtelijk Kernteam uitvoering aan het PvA door het uitwerken van de drie thema's: "(Afval)water assets en Wet en Regelgeving", Industrie en Woningbouw. Dit resulteert eind 2025 tot het opstellen van een uitvoeringsplan. Vervolgens brengen de samenwerkende partijen vanaf 2026 projecten in uitvoering overeenkomstig het goedgekeurd uitvoeringsplan. De benodigde kosten en personele inzet voor dit vervolg zullen op een later tijdstip worden vastgesteld .

Fasering met mijlpalen per fase

Jaar	Omschrijving	Mijlpalen
2024	Opdrachtschrijving voor het maken van een PvA en opzetten van een gebiedsproces	November: - 80% PvA
2025	PvA verder ontwikkelen Uitvoeren PvA Eind 2025: opstellen uitvoeringsplan op basis van resultaten themagroepen	Q1: Goedgekeurd PvA Hele jaar: activiteiten December: - goedgekeurd Uitvoeringsplan

		- Voortgangsrapportage
2026 en verder	Realisatie van de projecten uit uitvoeringsplan	December: - Lijst met resultaten

De samenwerkende partijen in het gebiedsproces hebben besloten om het vastgestelde PvA via een nieuwsbericht bekend te maken in plaats van een persbericht. De provincie Flevoland zal dit nieuwsbericht namens alle partijen uitbrengen.

Bijlagen

1. Plan van Aanpak "Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland";
2. B&W-nota "Opdrachtschrijving gebiedsproces toekomstbestendig watersysteem Noordelijk Flevoland" d.d. 9 juli 2025.
3. Nieuwsbericht "Noordelijk Flevoland zoekt alternatieven voor drinkwater in bedrijfsprocessen"

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Portefeuillehouder : R van Amersfoort
Steller : de heer J. de Leeuw, (0527) 63 32 59; j.deleeuw@noordoostpolder.nl

De raad van de gemeente Noordoostpolder,

gelezen het Plan van Aanpak "Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland" en het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 april 2025, no. 25.0000554;

gelet op artikelen 189 en 192 van de Gemeentewet

B E S L U I T:

1. Een budget beschikbaar te stellen van € 26.000 om uitvoering te geven aan het Plan van Aanpak "Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland";
2. De 12^e wijziging van de Programmabegroting 2025 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 10 juni 2025.

De griffier, de voorzitter,